

Kronik

Dania Polyglotta fylder 20!

Det kongelige Bibliotek har udsendt den *tyvende årgang* af Dania Polyglotta, den store årsfortegnelse over fremmedsproget litteratur om Danmark og over udlandske bøger med danske forfattere eller med anden tilknytning til den danske litteratur.

I 1969 erkendte Rigsbibliotekarembetet, at den i 24 år af IDE, Embedets udvekslingsinstitut, udgivne bibliografi Dania Polyglotta. Annual bibliography of books, articles, and summaries, etc. in foreign languages printed in Denmark var blevet så omfattende, at der ikke mere var råd til at trykke den. Samtidig blev der rejst tvivl om dens nytteværdi; ganske vist var dens formål det smukke at dokumentere dansk videnskab og kultur i videste omfang over for udlandet ved at registrere alt, hvad der i Danmark blev udgivet på fremmede sprog, uanset emne, men de fleste af bibliografiens titler havde en meget specifik faglig karakter og syntes snarere at høre hjemme i en fagbibliografi. F.eks. ville en engelsksproget dansk artikel om thailandske orkideer nok snarere finde vej til entusiastiske læsere ved at blive optaget i en botanisk bibliografi end ved at komme i Dania Polyglotta.

Således opstod tanken om at gøre Dania Polyglotta på én gang slankere og nyttigere ved at ændre dens sigte radikalt: den nye Dania Polyglotta skulle kun fortegne fremmedsproget litteratur *om Danmark*, men til gengæld var bibliografierne ikke mere begrænset til den hjemlige andedam, men kunne udvide fangsten til de syv have, thi bibliografien skulle nu også optage alt, hvad der blev offentliggjort om Danmark i *udlandet*.

Med dette sigte blev pludselig en betydelig del af de hidtil nationalbibliografisk forsømte udenlandske Danica trukket ind i rampelyset, og det var en logisk konsekvens, at den fornyede Dania Polyglotta også fik til opgave at

registrere de øvrige udenlandske Danica, nemlig alle dem som vel ikke handler om Danmark, men alligevel har forbindelse med vor nation ved f.eks. at være forfattet, udgivet eller illustreret af danskere.

På denne måde skabtes den nuværende Dania Polyglotta, den nye serie med dobbelt sigte og af dobbelt gavn: en regionalbibliografi flettet sammen med en nationalbibliografi.

Som *regionalbibliografi* er Dania Polyglotta en uundværlig nøgle til fremmedsproget og dermed for udlandet forståelig litteratur om Danmark, lige nyttig for den udlænding, som vil informere sig selv, og for den dansker som vil informere en udlænding. Bibliografien dækker, på godt og ondt, alle aspekter af vort land og liv, fra Vadehavet til Bornholm, fra folkekirken til Christiania.

Som *nationalbibliografi* har Dania Polyglotta udfyldt en alvorlig lakune i landets ellers udmærkede nationalbibliografiske apparat. Det kongelige Bibliotek har en århundredgammel tradition for at samle udenlandske Danica, dvs. i udlandet udgivne værker som hører til den danske nationallitteratur i videste begreb. Dette arbejde for at dokumentere, hvad vor nation har formået at give til andre nationer, er just noget af det der gør, at Det kongelige Bibliotek er et nationalbibliotek og ikke blot ét af flere pligtafleveringsbiblioteker. Udenlandske danica er da også taget med i Bibliotheca Danica, men derefter gled de ud af nationalbibliografien, og det er derfor så meget des glædeligere, at nationalbiblioteket i 1969 påtog sig denne nationale bibliografiske opgave.

Arbejdet med den nye Dania Polyglotta blev overdraget Det kongelige Biblioteks Danske Afdeling og der af praktiske grunde pålagt Klassifikationskontoret, hvis to medarbejdere pludselig fik deres ilddåb som bogtilrettelæggere og redaktører. Det var en spændende, men lidt overvældende opgave, og den ene redaktør mindes stadig, hvordan han i 1970, hvor den første årgang skulle udkomme, måtte udsætte sin sommerferie til september. Sent på måneden kom han afsted, skrev forordet i sovevognen til Ostende og postede det fra London, satte sig med et lettelsens suk i toget til Skotland og rystede alle bekymringer af sig, lidet anende, at der ved rejsens mål allerede ventede ham et telegram om et pludseligt opstået problem. Men bibliografien udkom til tiden i oktober 1970.

Idag er det stadig de samme to redaktører, og hvis de ved et blik i spejlet må konstatere, at de er blevet slemt gråskæggede i tjenesten, og at de i ærgrelse over gentagne nedskæringer må have revet hår af hovedet i store mængder, så kan de dog glæde sig over, at Dania Polyglotta fortsat udkommer hvert år og hvert år udkommer til tiden.

Ilden og vandet. Dronning Margrethe II, 1977. Pen og tusch. Fra Queen Margrethe II. Sketches and complete works. Udg. af Kunstmuseet Køge Skitsesamling, 1988.

Og dersom de river sig løs fra spejlet og istedet kaster sig over lommeregneren, kan de fastslå at de på tyve år har registreret 33.039 titler på ikke mindre end 76 fremmede tungemål - Dania Polyglotta betyder jo det mange-sprogede Danmark, og med et sprogregister, der spænder fra albansk til zulu, bærer publikationen virkelig sit navn med rette.

Som allerede fremhævet er Dania Polyglotta på én gang en regional- og en nationalbibliografi, og hvis man skulle så spørge, hvordan de 33.039 titler fordeler sig på disse to kategorier, kan redaktionens statistik og lommeregner også oplyse dette: 21.981 bøger og artikler rummer stof om Danmark, mens 23.074 titler repræsenterer udenlandske Danica (og hvis nogen undrer sig over summen af de to tal, da bedes han betænke, at der er en kraftig overlappning, idet 13.201 udenlandske Danica handler om Danmark og således tillige hører til regionalbibliografien). Med andre ord har Det kongelige Bibliotek i løbet af de tyve år erhvervet og registreret 23.074 udenlandske bøger og artikler af dansk interesse og dermed præsteret et betydeligt, ja et overraskende stort, supplement til Danmarks nationalbibliografi såvel som til Danske Afdelings samling af nationallitteratur.

For at illustrere disse abstrakte tal med noget konkret vil redaktionen til slut byde på nogle prøver fra den nye årgangs rige bibliografiske høst:

Under etnografi finder man en canadisk bog om den tragedie, Peary skabte, da han bragte grønlandske eskimoer med hjem til USA som var det dyr til en zoologisk have (Kenn Harper: Give me my father's body).

Under værker af enkelte kunstnere ser man en af Kunstmuseet Køge Skit-sesamling udgivet fornem dokumentation af Dronningens alsidige og imponerende kunstneriske indsats (Queen Margrethe II. Sketches and complete works 1970-1988).

Endelig kan man blandt de mange udenlandske oversættelser af dansk skønlitteratur for voksne og børn plukke to morsomme eksempler: Kineserne har udgivet en børnebog med kinesisk emne, Svend Otto S.' smukke billed-bog *Børnene ved Yangtze Kiang* (Yang-tzu-chiang pien teh erh-t'ung), og italienerne har udsendt H.C. Andersens geniale Italiensroman, *Improvisatoren*, i en pragtudgave med farvelagte topografiske billeder fra Andersens tid (Un racconto romano. L'inprovvisatore).

Sven C. Jacobsen

Dania Polyglotta. Literature on Denmark in languages other than Danish & Books of Danish interest published abroad. An annual bibliography compiled by the Danish Department of the Royal Library. Edited by Sven C. Jacobsen & Jan William Rasmussen. New series 20. 1988. Cph. The Royal Library. 1989. 94 s. ISSN 0070-2714. ISBN 87-7023-418-3. Kr. 400,-

Ukendte reformationsspamfletter på Det kongelige Bibliotek

Det kongelige Bibliotek har vist sig at være i besiddelse af en række meget sjældne eller hidtil ukendte udgaver eller oplag af pamfletter fra reformationstiden. Det drejer sig bl.a. om hidtil ukendte udgaver af to Martin Luther-skrifter fra 1519 og 1524.

Dette er opdaget af chefen for John Rylands University Library of Manchester, overbibliotekar, dr. Michael Pegg, der under talrige studieophold på Det kongelige Bibliotek i de forløbne år har gennemgået samlingerne af udenlandske reformationstryk og nu har udgivet en omfattende katalog *German and Dutch Books 1516-1550 in The Royal Library, Copenhagen*.

Grundstammen i Det kongelige Biblioteks samling af tidlige 1500-tals skrifter er en stor samling af flyveskrifter og bøger af Martin Luther selv i udgaver på tysk, nedertysk, latin og nederlandsk. Herudover er der et stort materiale bestående af folkelig polemik, propaganda (enten for eller imod reformationen), patriciske tekster, kommentarer til Biblen, og udgaver af Biblen eller dele heraf på de fleste vesteuropæiske sprog. I katalogen er medtaget næsten 4.000 pamfletter, der blev trykt i årene 1516-1550 i den tysktalende del af Europa eller i Nederlandene med relevans for reformationen.

Michael Peggs katalog er udkommet på Verlag Valentin Koerner Baden-Baden i en international serie af kataloger over reformationssamlinger i store europæiske forskningsbiblioteker og ligger i forlængelse af tilsvarende kataloger over universitetsbibliotekerne i Edinburgh, Oxford og Dublin og alle biblioteker i Schweiz. Katalogen er udgivet med støtte fra the British Academy og professor, dr.phil. Carl Roos' Legat til fordel for Det kongelige Bibliotek.

Michael A. Pegg: *German and Dutch books (1516-1550) in the Royal Library, Copenhagen. A short-title catalogue*. Baden-Baden. Verlag Valentin Körner. 1989. xvi, 357 s. (Bibliotheca bibliographica Aureliana. CXXII).

Dr. Michael Pegg har i artiklen *Et planlagt "short-title" katalog over bestanden af bøger trykt i det tysktalende Europa og Nederlandene i perioden 1516-1550 i Det kongelige Bibliotek*, Magasin fra Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket I, 3. årgang nr. 4, s. 9ff, gjort rede for sit arbejde på Det kongelige Bibliotek.

WIPO

Det kongelige Bibliotek er i 1989 blevet depotbibliotek for WIPO (World Intellectual Property Organization, Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret).

Dette indebærer, at Det kongelige Bibliotek modtager alt trykt materiale udgivet af WIPO, fortrinsvis på engelsk. Materialet bliver registreret i REX, Det kongelige Biblioteks database, og kan hjemlånes efter gældende udlånsregler.

WIPO er en af de 16 særorganisationer under FN. Det kongelige Bibliotek er depotbibliotek for FN, samt følgende særorganisationer i FN-familien: GATT, ILO, UNESCO og Den Internationale Domstol i Haag.

WIPO's hovedopgaver er at fremme beskyttelsen af intellektuel ejendomsret over hele verden, at administrere de forskellige traktater indgået på området, og at fremme samarbejdet med udviklingslandene.

Intellektuel ejendomsret omfatter to hovedområder:

Industriell ejendomsret, i forbindelse med opfindelser, patenter, varemærker, industriel design. Indenfor dette område udgiver WIPO bl.a. tidsskrifterne: *Industrial Property* og *International Designs Bulletin*.

Ophavsret inden for litteratur, musik, kunst, fotografi og film. WIPO udgiver i forbindelse med ophavsret bl.a. tidsskriftet: Copyright.

Konventionen om WIPO blev underskrevet i Stockholm i 1967 og den trådte i kraft i 1970. De oprindelige traktater vedr. intellektuel ejendomsret går tilbage til Pariser-Konventionen af 1883, International Konvention om Dannelsen af en international Union til Beskyttelse af den industrielle Ejendomsret, og Berner-Konventionen fra 1886, International Konvention om Oprettelse af en International Union til Værn for litterære og kunstneriske Værker. Den nyeste konvention er Nairobi Treaty on the Protection of the Olympic Symbol fra 1981.

Organisationen har hovedkvarter i G n ve, og antallet af medlemslande i WIPO var i 1988 119 lande, herunder Danmark.

Yderligere oplysninger vedr. WIPO kan fås ved henvendelse til Kontoret for Internationale Publikationer.

Japansk musik på Det kongelige Bibliotek

Japan er ikke kun en af vor tids førende industrinationer, det er også et land, som har fostret en lang række fremragende musikud vere, der er eftertrag-

相響 II

〜二十絃箏と十七絃箏のための〜

Sōkyō II for 20-string koto and 17-string koto

Masao Honma
本間雅夫作曲
1984年11月10日

Begyndelsen af Masao Honma: "Sokyo (II)" for 20-string koto and 17-string koto. 1984.

tede i hele verdens koncertsale. Flere og flere af disse kunstnere ønsker at udvide deres klassiske vesterlandske repertoire med ny japansk musik.

I erkendelse af den store propagandaværdi der ligger i disse kunstneres opførelser, har den japanske komponistforening starter en udgivelsesrække med nulevende japanske komponisters værker.

Da interessen viste sig at være stor, ikke kun i Japan, men også i udlandet, har komponistforeningen besluttet at udsende publikationerne vederlagsfrit til udvalgte udenlandske institutioner.

Blandt disse er Det kongelige Biblioteks Musikafdeling og siden 1981 har vi modtaget ca. 200 partiturer. Samlingen omfatter både vokal- og instrumentalmusik, og blandt værkerne kan interesserede finde musik for både vesterlandsk og traditionel japansk besætning.

Erhvervelser

Danske Afdeling

Thomas Kingo: Den forordnede Nye Kirke-Psalme-Bog.....Kjøbenhavn, 1741. Trykt hos Ernst Henrich Berling, indbundet i pergament, rigt dekoreret i blindtryk på for- og bagperm og håndkoloreret i grønt og rødt. Det kongelige Bibliotek havde i forvejen salmebogen i seks forskellige udgaver fra året 1741, trykt hos henholdsvis Andreas Hartvig Godiche, Niels Hansen Møller, Waysenhuset og Ove Lynow, hos den sidste i tre forskellige udgaver, men derimod ingen trykt hos Berling.

Håndskriftafdelingen

Gennem en længere årrække har Håndskriftafdelingen modtaget papirer efterladt af sønderjyden Christian Paulsen, nu også Christian Paulsens stambog, hvortil kommer sønnen Thorvald Paulsens breve til moderen 1863-1864; Thorvald Paulsen faldt 6. februar 1864 i træfningen ved Bilskov og er begravet i Flensborg.

Endvidere har Håndskriftafdelingen erhvervet:

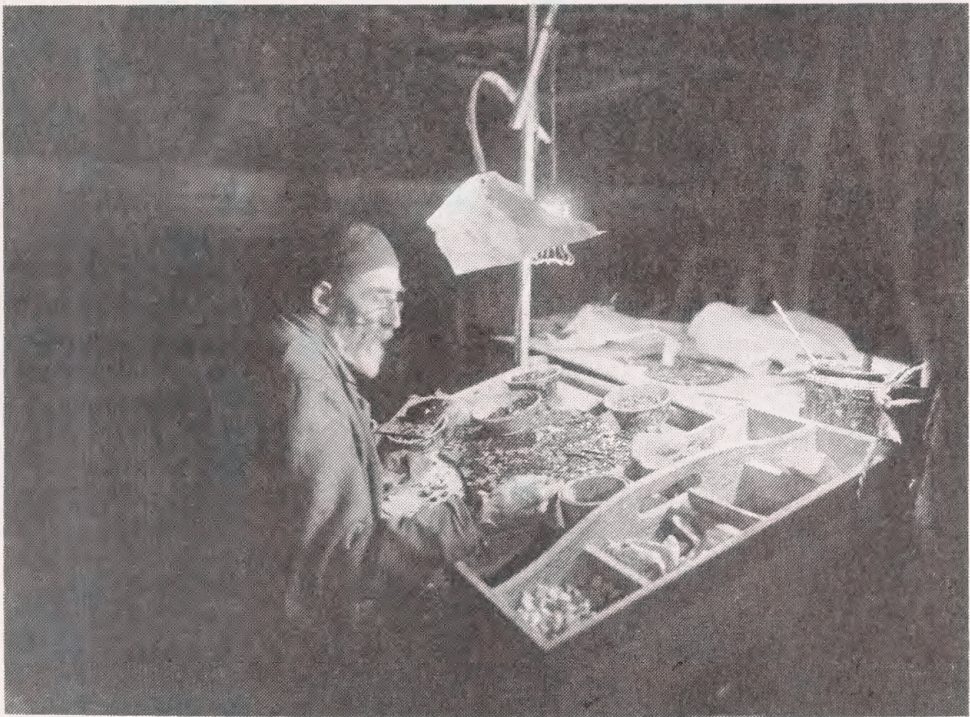
Sceneinstruktør Palle Skibelunds efterladte papirer.

Orebygaardsamlingen, omfattende materialer af bibliotekshistorisk og skolehistorisk interesse. Det berømte bibliotek på Orebygaard blev grundlagt af Abraham Lehn (1702-57) og udbyggedes i de følgende århundreder, ligesom det skete på slægtens øvrige gårde. Gennem bibliotekskataloger og meget andet kildemateriale kan man følge de pågældende bibliotekers historie, ligesom øvelsesbøger fra universitet og latinskole meddeler et usædvanligt nærbillede af uddannelsen i de enkelte fag i ældre tid. Ligeledes indeholder samlingen righoldige notater af lærdomshistorisk art.

Et stort materiale efterladt af seminarielektor Kaj Viderø vedrørende Frederik Paludan-Müller og hans forfatterskab.

Kaj Henckel: Dagbog ført på Lauge Koch-ekspeditionen til Østgrønland 1950.

Henrik Stangerup: Manuskripter til Holbergs Heltehistorier, Den kvarte sandhed og To mand frem for et eventyr (ufuldendt roman). Dertil breve til Henrik Stangerup fra de senere år.

Maleren og billedhuggeren Joakim Skovgaard (1856-1933). Optagelse i forbindelse med mosaikudsmykningen af Lund Domkirkes apside (1921-27).

Hans Hendriksen: Efterladte manuskripter vedrørende Himachali (indiarisk) o.a.

En samling breve til billedhuggeren Louis Hasselriis, 1844-1912.

Nis Petersen: Optegnelser fra Færøerne, samt om den irske politiker De Valera.

Fortegnelse over de af Bibliotheks-Secretair, Justitsraad (J.A.) Bølling til det Store Kongl. Bibliotek paa hans Reise indkjøbte Haandskrifter og trykte Bøger. 1845. - Bølling var gennem mange år en drivende kraft på biblioteket, men blev først dets chef året før sin død 1862.

Papirer efterladt af distriktkommisær i Congo Søren Sørensen. Søren Sørensen gjorde tjeneste i Congo i perioden 1898-1925, fra 1908 som distriktkommisær.

Desuden har afdelingen erhvervet en række andre samlinger og enkelte papirer, samt mikrofilm m.v. Opmærksomheden henledes på, at nogle af de nyerhvervede sager af forskellige årsager må holdes utilgængelige indtil videre.

Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen fra Nationalmuseets audiovisuelle Samlinger.

Judaistisk Afdeling

Rothschild Miscellany. Facsimile of hebraisk 1400-tals middelalder manuskript fra Italien. Forlaget Facsimile Editions. London. - Erhvervelsen vil blive fyldigere omtalt i et senere nummer af Magasin.

Kort- og Billedafdelingen

420 internationale cirkusplakater. Fra Børge Jensens Cirkuslegat.

En samling fotografier, gummintryk, kopieret 1989. Fra hr. H.E. Orloff-Jørgensen.

En video-optagelse "Portræt af Bjørn Ochsner" optaget på Det kongelige Bibliotek, januar 1989. Interview ved Flemming Berendt, Dansk Fotohistorisk Selskab. Fra Flemming Berendt.

Sylvest Jensens luftfotoarkiv med ca. 5 mill. optagelser fra perioden 1935-1989.

68 portrætter fra udstillingen "Fotografer ser sig selv"

Der er i perioden tillige erhvervet fotografier taget af Ole Schmidt og Ole Christiansen.

"Tørresnoren". Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen fra Nationalmuseets audiovisuelle Samlinger.

Udenlandske Samlinger

For midler fra Prosektor, dr.med. August Jurischs og Hustrus Legat har biblioteket erhvervet et antal CD-ROM-baser. Det drejer sig om følgende:

The Bible Library. Ellis Enterprises Inc.; Grolier Electronic Encyclopedia; Grolier Electronic Publishing; CD WORD. Multilingual Dictionary. Dansk udgiver: Gyldendal; Oxford English Dictionary. Tri-Star Publishing; Pravda 1987. ALDE Publishing.

Personalia

Førstebibliotekar Steen Bille Larsen deltog 7.-8. juni 1989 i Danmarks Biblioteksforenings årsmøde i Fåborg; deltog 19.-27. august 1989 i 55. IFLA-konference (International Federation of Library Associations and Institutions) i Paris; var medarrangør af nordisk seminar: "Hitlerflygtninge i Norden. Landflygtighed og politisk eksil 1933-1945" 3.-5. oktober 1989 i København; deltog 16.-18. oktober 1989 i 3. Konference af europæiske nationalbiblioteker, Madrid.

Forskningsbibliotekar Henrik Dupont deltog 29. september - 1. oktober 1989 i "International Symposium: The Histories of Photography Evaluating the first 150 years of the medium's historiography, anticipating the histories to come". Symposiet blev afholdt i Göteborg og var arrangeret af The European Society for the History of Photography og The Erna & Victor Hasselblad Foundation's Center for Photography. I symposiet deltog fotohistorikere, fotografer og billedarkivarer fra en lang række lande.

Førstebibliotekar Svend Gissel afleverede 2. oktober 1989 på bibliotekets vegne den store samling af breve til Johannes Jørgensen til Svendborg Bibliotek, som i mange år har været opbevaret på Det kongelige Bibliotek med henblik på registrering og mikrofilmning. Samlingen er af Johannes Jørgensen testamenteret til digterens fødeby.

Førstebibliotekar Ulf Haxen deltog 11.- 13. september 1989 i "Colloquium on Resources for Hebrew Studies" arrangeret af London University, School of Oriental and African Studies, og British Library, og holdt et foredrag: Codex Hebraicus XXX, Copenhagen: a source for the Hebrew poetry of Spain; deltog 27. september 1989 i møde på Københavns Universitet for censorformændene ved Det humanistiske fakultet vedr. censorinstitutionen og den aktuelle studiesituation indenfor de humanistiske uddannelser; er valgt til formand for Selskabet for dansk jødisk historie.

Bibliotekar Lene Knudsen deltog 23. august 1989 i et ECHO-seminar.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen deltog 7.-8. februar 1989 i Danmarks Forskningsbiblioteksforenings internatmøde på Nyborg Strand om "Kassation og bogpleje på store og små biblioteker" og holdt foredrag "Skal vi have et nationalt konserveringscenter?"; deltog 30.-31. marts 1989 i Danmarks Biblioteksforenings årsmøde i Frederikshavn; forelæste 2. april 1989 om "Forskningsbiblioteksproblemer i dag og i morgen" på Forskningsbibliotekar- og dokumentalistuddannelsens 12. hold på Danmarks Biblioteksskole; deltog 11.-15. april 1989 i LIBER's (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche) årsmøde i Madrid om "Professional tasks and developments in European librarianship - facing 1992"; forelæste 26. april 1989 om "Det

Sangerinden Nanna Lüders. Optaget af fotografen Ole Christiansen (f. 1955). - Erhvervet til Kort- og Billedafdelingen.

kongelige Bibliotek som Danmarks Nationalbibliotek - organisation, opbygning og problemer" under kurset "International og komparativ bibliotekskundskab" på Bibliotekshøgskolan, Borås, Sverige; deltog 28.-29. april 1989 i Kulturministeriets konference på Brandbjerg Højskole om "Danmark som europæisk kulturnation på tærsklen til det indre marked"; deltog 22. juni 1989 i Rigsbibliotekarembedets forskningsbiblioteksledermøde; deltog 18.-25. august 1989 i IFLA's (International Federation of Library Associations and Institutions) 55. kongres og generalforsamling i Paris; deltog 26. august 1989 i CDNL (Conference of Directors of National Libraries) 16. årsmøde i Paris; forelæste 19. september 1989 "Modernization and change in Danish research libraries with special regard to the Royal Library" på SCOUNL/

SKANDIA-konferencen i Stockholm; deltog 18.-22. september 1989 efter invitation i the joint SCONUL/SKANDIA (Standing Conference on National and University Libraries) (i England og Skandinavien) konference på Hässelby Slot, Stockholm, hvorunder man aflagde besøg på Stockholms Universitetsbibliotek, Uppsalas Universitetsbibliotek og Kungliga Biblioteket; er valgt til Standing Committee for the Section of National Libraries under IFLA for perioden 1989-1991.

Forskningsbibliotekar John T. Lauridsen har siddet i bedømmelsesudvalget vedr. en faglederstilling på Danmarks Biblioteksskole, Ålborgafdelingen.

Assistent Tim Pallis holdt 14. september 1989 foredrag i Naturbalancegruppen om "Den japanske Zen-munks daglige liv og træning i et buddhistisk kloster".

Førstebibliotekar Olga Porotnikoff er 1. august 1989 indtrådt i redaktionen af DF-revy (Danmark Forskningsbiblioteksforenings blad); deltog i konference sponsoreret af NORDINFO: "Information and Quality" på Danmarks Biblioteksskole.

Fg. førstebibliotekar Stig Rasmussen er indtrådt i The Carsten Niebuhr Committee, hvis formål er oprettelsen af et Carsten Niebuhr-hus i Sanaa, Nordyemen, til minde om Den Arabiske Rejse 1761-1767 og til fremme af videnskabeligt samarbejde mellem Nordyemen og Danmark.

Førstebibliotekar Annika Salomonsen deltog 14.-17. september 1989 i First International Conference: Bibliographic access in Europe, i Bath.

Assistent Poul Versner kunne 1. september 1989 fejre 25 års jubilæum.

Førstebibliotekar Mogens Weitemeyer deltog 24. august 1989 i IFLA's seminar på Bibliothèque Nationale, Paris, om illegale blade: La presse et la liberté.

Bibliotekar Susanne Willaing deltog 13. september 1989 i et ESA-IRS kursus.

Efter invitation var overbibliotekar Erland Kolding Nielsen, førstebibliotekarerne Karl Krarup og Steen Bille Larsen og økonomi- og personalechef Pierre Bigandt på et heldags genbesøg på Lunds Universitetsbibliotek.

I LIBER's årsmøde deltog foruden overbibliotekar Erland Kolding Nielsen også førstebibliotekar Olga Porotnikoff.

I IFLA's årsmøde deltog overbibliotekar Erland Kolding Nielsen, førstebibliotekarerne Steen Bille Larsen og Annika Salomonsen og ingeniør Ivar A.L. Hoel.